

Broer en zus worstelen met moederschap

Gebeurtenis *Krijst der safolle foar werom* van Pier21 **Gezien** 11/10 De Harmonie, Leeuwarden **Tekst** Ali Zijlstra **Spel** Anna Raadsveld en Benno Veenstra **Regie** Mara van Vlijmen **Publiek** uitverkocht **Nog te zien** Rondonm Fryslân, tot 15 december (kijk op www.pier21.nl)

★★★★★

Aнна Raadsveld is Djoeke, Benno Veenstra is Frank. Zij heeft man Bas en dochter Eliza, hij heeft een vriend en een kindervens. En dan zijn daar nog een eenzame vader en een moeder die de hort op is met haar nieuwe vrijer.

Maar in het prachtige, aangrijpende, bij tijd en wijle erg grappige, maar vooral enorm intense drama *Krijst der safolle foar werom* van actrice en theatermake Ali Zijlstra zien we alleen broer en zus. De andere personages worden slechts zo nu en dan door hen gespeeld, met een bijna kinderlijke fantasie.

Volgens de filosoof Hegel is de liefde tussen broer en zus de hoogst denkbare, want zij is gelijkwaardig – in tegenstelling tot die tussen ouders en kinderen – en volstrekt belangeloos – in tegenstelling tot de liefde tussen man en vrouw. Als je het stuk van Zijlstra ziet dan begrijp je wat hij bedoelt.

Wat niet wil zeggen dat er tussen Djoeke en Frank niet de nodige spanningen zitten. Hij wil niets liever dan kinderen, wat voor een homopaar nog niet zo eenvoudig is. En zij floept haar opgekropte innerlijke spanning er zomaar uit als ze zegt dat ze een abortus wil. Wij weten dan al dat ze net ontdekt heeft dat ze per ongeluk zwanger is geraakt, maar het kind niet wil, omdat ze weliswaar doet wat een moeder moet doen, maar zonder dat vanzelfsprekende moedergevoel dat andere moeders kennelijk hebben. Djoeke voelt het moederschap als een onwaarachtig toneelstuk en houdt toch oprecht van haar eigen kind.

Na een paar hectische woordenwisselingen komt

Frank met de oplossing waar je als toeschouwer ook aan denkt: geeft dat kind dan aan hem en zijn vriend. Maar zo simpel ligt het natuurlijk niet voor Djoeke, die verscheurd wordt door een onoplosbaar dilemma.

De maatschappelijke achtergrond van dat gevoel van vervreemding wordt door haar broer wel aangeroerd, maar jammer genoeg is er in dit stuk weinig ruimte om dat wat meer uit te diepen. Als toeschouwer ben je geneigd te denken dat vrouwen net zo goed als mannen het recht hebben om geen kinderen te willen, maar die tolerantie gaat voorbij aan het wezenlijke probleem. Dat heeft meer te maken met onze moderne drang tot zelfverwerkelijking en, om het zo maar te zeggen, de 'roep van de natuur' aan de andere kant. Wat Djoeke voelt geldt als een taboe. Wanhopig vraagt zij zich af of zij de enige moeder is die hier last van heeft.

Dat Djoeke en haar broer er uiteindelijk niet in slagen om het probleem op te lossen is dan ook begrijpelijk. Dat Zijlstra het aankaart is de grote betekenis van dit stuk.

Met deze spelers heeft regisseur Mara van Vlijmen iets uitzonderlijks neergezet. Het is een minimalistische voorstelling met een simpel decor, gespeeld op blote voeten en met voorwerpen die alleen mimisch worden uitgebeeld. Er is alleen die vertrouwde beweeglijkheid tussen broer en zus, de speelsheid, waarmee ze de andere familieleden neerzetten en de onvoorwaardelijke eerlijkheid van hun wederzijdse worsteling.

Anderhalf uur lang is die worsteling een fascinerend schouwspel, dat je niet loslaat. Ook als het schuurt, wringt of knettert, steeds weer komen de twee terug bij elkaar. Hoe moeilijk Frank het ook vindt om zijn zus te begrijpen, uiteindelijk staat hij toch achter haar.

HANS BRANS

Anna Raadsveld en Benno Veenstra in *Krijst der safolle foar werom*.

FOTO: LUCAS KEMPER